

<i>Woord vooraf</i>	5
<i>Inhoud</i>	6
<i>Inleiding</i>	Het Belgisch recht: publiekrecht en privaatrecht 13

DEEL 1 | DE ALGEMENE BEGINSELEN VAN HET BELGISCH PUBLIEKRECHT

<i>Hoofdstuk I.</i>	DE GRONDWET: BASIS VAN HET BELGISCH PUBLIEKRECHT 17
A	Het ontstaan van België 17
B	'Een Grondwet', wat is dat eigenlijk? 17
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE KENMERKEN VAN DE BELGISCHE STAAT 20
A	De scheiding der machten 20
B	België is een monarchie 22
C	België is een representatieve en parlementaire democratie 23
D	België is een rechtsstaat 26
<i>Hoofdstuk III.</i>	DE BELANGRIJKSTE EVOLUTIES SEDERT 1830 27
A	Een veranderende samenleving 27
B	België heeft vier taalggebieden 27
C	België is een federale staat 30
D	België is een verzorgingsstaat 33
E	Naar een internationale rechtsorde 34
<i>Hoofdstuk IV.</i>	DE HIËRARCHIE VAN DE RECHTSNORMEN 37
A	Verschillende instanties kunnen normen uitvaardigen 37
B	De hiërarchie van de rechtsnormen 37
C	De afdwingbaarheid van de hiërarchie van de rechtsnormen 38

DEEL 2 | DE FEDERALE OVERHEID

<i>Hoofdstuk I.</i>	DE WETGEVENDE MACHT 45
1	DE SAMENSTELLING VAN DE WETGEVENDE MACHT 45
A	De wetgevende macht bestaat uit drie takken 45
B	De kenmerken van de verkiezingen 45
C	De samenstelling van de Kamer van volksvertegenwoordigers 46
D	De samenstelling van de Senaat 47
E	De indeling in taalgroepen 49

2	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE WETGEVENDE MACHT	50
A	Overzicht van de bevoegdheden	50
B	Normering: het maken van wetten	51
	<i>B1 Bevoegdheidsverdeling tussen de Kamer en de Senaat</i>	51
	<i>B2 De bevoegdheid van de koning als tak van de wetgevende macht</i>	53
C	Het goedkeuren van internationale verdragen	55
D	Controle op de federale regering	56
E	Het recht om een parlementaire onderzoekscommissie op te richten	57
F	Het wijzigen van de Grondwet	58
3	DE WERKWIJZE VAN DE WETGEVENDE MACHT	58
A	Hoe komen wetten tot stand?	58
B	Het initiatief: voorstel of ontwerp	59
C	Behandeling door het parlement	59
D	Hoe verloopt de stemming?	61
E	De bekrachtiging, de afkondiging en de bekendmaking	62
F	Hoe een wet tot stand komt: samenvatting	65
G	Bijzondere meerderheid	66
H	De alarmbelprocedure	67
4	WERKWIJZE VAN DE WETGEVER ALS GRONDWETGEVENDE MACHT	69
5	HET STATUUT VAN DE PARLEMENTSLEDEN	71
A	De duur van de functie	71
B	De parlementaire immuniteiten	72
	<i>B1 De parlementaire onverantwoordelijkheid</i>	72
	<i>B2 De parlementaire onschendbaarheid</i>	73
<i>Hoofdstuk II.</i>		
	DE UITVOERENDE MACHT	75
1	DE SAMENSTELLING VAN DE UITVOERENDE MACHT	75
A	De koning benoemt ministers en staatssecretarissen	75
B	De regeringsvorming in de praktijk	76
2	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE UITVOERENDE MACHT	79
A	Algemeen: toegewezen bevoegdheden	79
B	Het uitvoeren van de wetten	80
C	Het uitstippelen en uitvoeren van het beleid van het land	81
3	DE WERKWIJZE VAN DE UITVOERENDE MACHT	83
A	De kroonraad, de ministerraad en het kernkabinet	83
B	De federale administratie	84
C	Hoe komen de beslissingen van de uitvoerende macht tot stand?	85
	<i>C1 Koninklijke besluiten (KB's)</i>	85
	<i>C2 Ministeriële besluiten (MB's)</i>	87
	<i>C3 Wetsontwerpen</i>	88
4	HET STATUUT VAN DE LEDEN VAN DE UITVOERENDE MACHT	89
A	Het statuut van de koning	89

- B Het statuut van de ministers en de staatssecretarissen 90
 - B1 *Duur van het ambt en 'lopende zaken'* 90
 - B2 *Strafrechtelijke verantwoordelijkheid* 91

Hoofdstuk III. DE RECHTERLIJKE MACHT 92

- 1 SAMENSTELLING VAN DE RECHTERLIJKE MACHT 92
 - A Vier soorten hoven en rechtbanken 92
 - B De rechtsgebieden van de hoven en rechtbanken 95
 - C De samenstelling van de hoven en rechtbanken 97
 - D Het Openbaar Ministerie: de staande magistratuur 98
- 2 DE BEVOEGDHEDEN VAN DE RECHTERLIJKE MACHT 99
 - A Algemene omschrijving 99
 - B Bevoegdheden van de verschillende hoven en rechtbanken 101
 - B1 *De gewone rechtbanken* 101
 - B2 *De hoven* 104
 - B3 *Het Hof van Cassatie* 105
 - B4 *Samenvatting: bevoegdheden van de gewone hoven en rechtbanken* 106
 - B5 *Kortgedingprocedure* 108
 - C De bevoegdheden van de Raad van State 108
 - C1 *Algemeen: twee afdelingen* 108
 - C2 *De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State* 109
 - C3 *De afdeling Wetgeving van de Raad van State* 111
 - D De bevoegdheden van het Grondwettelijk Hof 112
 - D1 *Algemeen* 112
 - D2 *Bevoegdheid om een wet, een decreet of een ordonnantie te vernietigen en te schorsen* 113
 - D3 *Bevoegdheid om kennis te nemen van prejudiciële vragen* 114
 - D4 *Besluit: een grondwettelijk hof met beperkte bevoegdheid* 115
- 3 DE WERKWIJZE VAN DE RECHTERLIJKE MACHT 115
 - A Openbaarheid van terechtzitting 116
 - B Openbaarheid van de uitspraak 116
 - C Motivering van de uitspraak 116
 - D Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter 116
 - E Uitspraak binnen een redelijke termijn 117
 - F Het verbod van rechtsweigering 117
 - G Het beginsel van de dubbele aanleg in strafzaken 117
 - H Het beginsel van de tegenspraak 118
 - I De jury in het hof van assisen 118
- 4 STATUUT VAN DE RECHTERLIJKE MACHT 119
 - A Algemeen 119
 - B Benoeming voor het leven 119
 - C De onafzetbaarheid en de overplaatsing van de rechters 119
 - D Strafrechtelijk statuut van de rechters 119
- 5 DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE 120
- 6 HET JUSTITIEHUIS 120

DEEL 3 | DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN

<i>Inleiding</i>	125
<i>Hoofdstuk I.</i>	DRIE GEMEENSCHAPPEN EN DRIE GEWESTEN 126
A	Gemeenschappen - cultuur en welzijn 126
B	Gewesten - economie 127
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE ASYMMETRISCHE STRUCTUUR VAN HET FEDERALE BELGIË 128
A	Eigen instellingen, eigen bevoegdheden 128
B	De Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest delen dezelfde wetgevende en uitvoerende macht 129
C	Het Waals Gewest kan bevoegdheden overdragen aan de Duitstalige Gemeenschap 129
D	De Franse Gemeenschap kan bevoegdheden overdragen aan het Waals Gewest 132
<i>Hoofdstuk III.</i>	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN 134
A	De bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten 134
B	De bevoegdheden van de gemeenschappen 135
C	De bevoegdheden van de gewesten 136
D	De bevoegdheden van de federale overheid 137
E	Specifieke bevoegdheden 138
	<i>E1 De internationale betrekkingen 138</i>
	<i>E2 Impliciete bevoegdheden 138</i>
	<i>E3 Beperkte 'grondwettelijke' bevoegdheden 139</i>
F	Federale loyaliteit, oplossen van belangenconflicten en samenwerkingsprocedures 140
	<i>F1 Federale loyaliteit 140</i>
	<i>F2 Oplossen van belangenconflicten in het Overlegcomité 141</i>
	<i>F3 Samenwerkingsprocedures 142</i>
<i>Hoofdstuk IV.</i>	DE WERKWIJZE VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN 144
A	Algemene beginselen 144
B	De wetgevende macht van de gemeenschappen en de gewesten 145
	<i>B1 Samenstelling van de parlementen 145</i>
	<i>B2 Bevoegdheden van de parlementen 148</i>
	<i>B3 Werkwijze van de parlementen 149</i>
	<i>B4 De gewestelijke volksraadpleging 150</i>
	<i>B5 Het statuut van de parlementsleden 151</i>
C	De uitvoerende macht van de gemeenschappen en de gewesten 151
	<i>C1 Samenstelling van de regeringen 151</i>
	<i>C2 Bevoegdheden van de regeringen 153</i>
	<i>C3 Werkwijze van de regeringen 154</i>
	<i>C4 Statuut van de ministers 155</i>

<i>Hoofdstuk V.</i>	BIJZONDERHEDEN OVER DE BRUSSELSE INSTELLINGEN 156
A	Inleiding 156
B	De verhouding tussen de taalgroepen 156
C	De bevoegdheden van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap 157
D	Drie gemeenschapscommissies in Brussel 157
E	Bevoegdheden van de gemeenschapscommissies 159

DEEL 4 | DE GEMEENTEN, DE PROVINCIES EN DE OCMW'S

<i>Inleiding</i>	163
------------------	-----

<i>Hoofdstuk I.</i>	DE GEMEENTEN 164
A	Algemene bevoegdheidsomschrijving 164
B	De gemeenteraad 166
	B1 Samenstelling van de gemeenteraad 166
	B2 Bevoegdheden van de gemeenteraad 168
	B3 Werking van de gemeenteraad 169
	B4 Statuut van de gemeenteraadsleden 170
C	De burgemeester 170
	C1 De benoeming 170
	C2 Bevoegdheden van de burgemeester 171
	C3 Statuut van de burgemeester 171
D	Het college van burgemeester en schepenen 172
	D1 Samenstelling van het college 172
	D2 Bevoegdheden van het college 172
	D3 Werkwijze van het college 173
	D4 Statuut van de schepenen 174

<i>Hoofdstuk II.</i>	DE PROVINCIES 175
A	Algemene bevoegdheidsomschrijving 175
B	De provincieraad 176
	B1 Samenstelling van de provincieraad 176
	B2 Bevoegdheden van de provincieraad 177
	B3 Werking van de provincieraad 177
	B4 Statuut van de provincieraadsleden 178
C	De provinciegouverneur 178
	C1 De benoeming 178
	C2 Bevoegdheden 178
	C3 Statuut van de gouverneur 179
D	De deputatie 179
	D1 Samenstelling van de deputatie 179
	D2 Bevoegdheden van de deputatie 180
	D3 Werking van de deputatie 180
	D4 Statuut van de leden 180

<i>Hoofdstuk III.</i>	HET OCMW 181
A	Algemene bevoegdheidsomschrijving 181
B	De raad voor maatschappelijk welzijn (OCMW-raad) 182
	B1 Samenstelling van de raad voor maatschappelijk welzijn 182
	B2 Bevoegdheden van de raad voor maatschappelijk welzijn 182
	B3 Werking van de raad 182
	B4 Statuut van de raadsleden 183
C	Het Vast Bureau 183
	C1 Samenstelling 183
	C2 Bevoegdheden van het Vast Bureau 183
	C3 Werking van het Vast Bureau 183
	C4 Statuut van de leden 184
D	Het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst 184
	D1 Samenstelling 184
	D2 Bevoegdheid 185
	D3 Werking 185
	D4 Statuut van de raadsleden 185

DEEL 5 | DE INTERNATIONALE RECHTSORDE

<i>Inleiding</i>	189
<i>Hoofdstuk I.</i>	DE VERENIGDE NATIES 190
A	Oorsprong: de Volkenbond 190
B	De agenda van de Verenigde Naties 190
C	De mensenrechtenverdragen 193
D	De controle op de naleving van de verdragen 194
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE RAAD VAN EUROPA 196
A	Ontstaan van de Raad van Europa 196
B	Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens 196
	B1 De juridische waarde van het verdrag 196
	B2 Vergelijking met de verdragen van de Verenigde Naties 198
<i>Hoofdstuk III.</i>	DE EUROPESE UNIE 199
A	Van Europese Gemeenschap naar Europese Unie 199
B	De instellingen van de Europese Unie 201
C	De Europese normen 206

DEEL 6 | DE RECHTEN EN VRIJHEDEN

<i>Inleiding</i>	210
<i>Hoofdstuk I.</i>	GELIJKHEID EN NON-DISCRIMINATIE 211
A	Feitelijke ongelijkheid en rechtsongelijkheid 211
B	Wanneer is een rechtsongelijkheid in strijd met het gelijkheidsbeginsel? 212
C	Bij welke rechtscolleges kan de rechtsongelijkheid aangevochten worden? 213

<i>Hoofdstuk II.</i>	RECHTEN TER BESCHERMING VAN DE FYSIEKE PERSOON 215
A	Het recht op leven 215
B	Verbod van folteringen, onmenselijke en vernederende behandelingen 216
C	De vrijheid van persoon 217
	C1 Het verbod van slavernij en dwangarbeid 217
	C2 Het verbod om iemand onwettig te straffen 218
	C3 Het verbod om iemand onwettig aan te houden 219

<i>Hoofdstuk III.</i>	RECHTEN TER BESCHERMING VAN DE PSYCHISCHE PERSOON 222
A	Vrijheid van meningsuiting 222
B	Vrijheid van godsdienst en eredienst 223
C	Het recht op privacy 224
D	Vrijheid van vergadering 230
E	Vrijheid van vereniging 231

<i>Hoofdstuk IV.</i>	HET RECHT OP EIGENDOM 232
----------------------	----------------------------------

<i>Hoofdstuk V.</i>	SOCIAALECONOMISCHE RECHTEN 233
A	Recht op onderwijs en vrijheid van onderwijs 233
B	Het recht op een menswaardig leven 234

<i>Hoofdstuk VI.</i>	DE RECHTEN VAN HET KIND 235
A	Inleiding 235
B	Rechten die kinderen beschermen 235
C	Rechten die kinderen voorzieningen geven 235
D	Rechten die kinderen inspraak geven 236

<i>Hoofdstuk VII.</i>	RECHTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT BESTUURLIJKE VERNIEUWING 237
A	Recht op openbaarheid van bestuur 237
B	Recht op een uitdrukkelijke motivering van individuele bestuurshandelingen 239
C	Het recht om een klacht in te dienen bij de ombudsman 240

Tekst van de Belgische Grondwet 243

Trefwoordenregister 287

Bijlage: nuttige websites 304

Lijst van de illustraties 307